SVAZ MĚST A OBCÍ ČESKÉ REPUBLIKY

ROLE MĚST A OBCÍ PŘI NAPLŇOVÁNÍ CÍLŮ EVROPSKÉ UNIE A ČESKÉ REPUBLIKY V LETECH 2028–2034

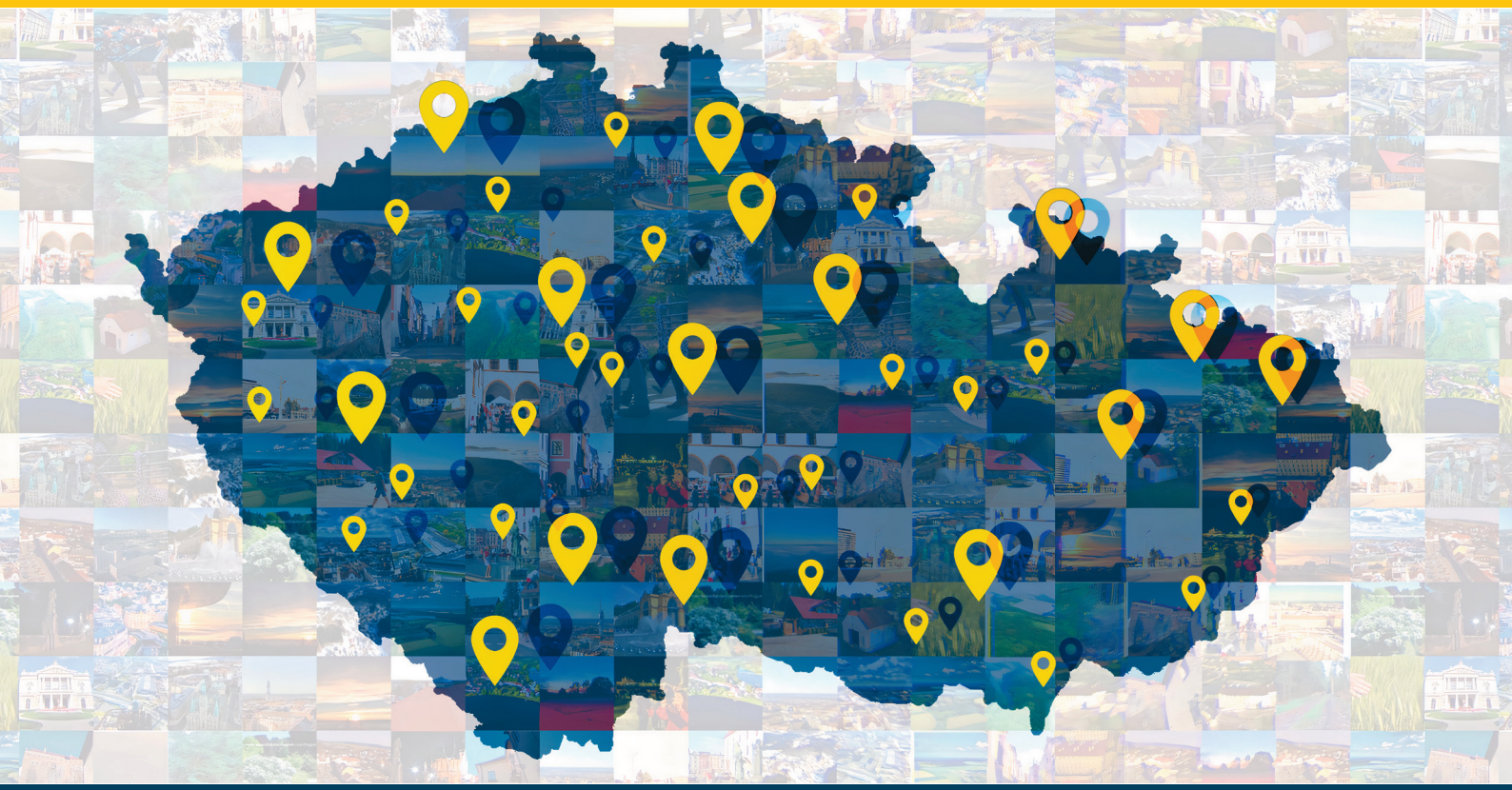

Mgr. Radka Vladyková
Mgr. František Lukl, MPA

ÚVODNÍ SLOVO

Stojíme na prahu nové etapy evropských politik. Evropská unie vstupuje do období, v němž již nebude stačit správně rozdělit dostupné finanční prostředky a formálně splnit stanovená pravidla. Rozhodující bude, zda společné evropské a národní politiky skutečně přinesou měřitelné výsledky: vyšší konkurenceschopnost, dostupnější bydlení a veřejné služby, moderní infrastrukturu, energetickou bezpečnost, odolnější území a lepší podmínky pro každodenní život obyvatel.

Evropa současně čelí souběhu zásadních změn. Zpomaluje se její hospodářský růst, prohlubují se demografické problémy, rostou náklady na energie, zostřuje se globální konkurence a zvyšují se bezpečnostní i geopolitická rizika. Zelená a digitální transformace vyžadují mimořádné investice, ale zároveň musejí být ekonomicky, sociálně a územně zvládnutelné.

Mario Draghi ve své zprávě o budoucnosti evropské konkurenceschopnosti upozorňuje, že Evropa se již nemůže spoléhat na dosavadní zdroje růstu. Za klíčové podmínky další prosperity označuje odstranění inovační mezery, propojení dekarbonizace s konkurenceschopností a snížení strategických závislostí Evropy. Na jeho závěry navazuje Kompas konkurenceschopnosti Evropské komise, který k těmto třem pilířům přidává zjednodušení pravidel, odstraňování překážek jednotného trhu, účinnější financování, rozvoj dovedností a lepší koordinaci evropských a národních politik.

Politiky Evropské unie se proto stále výrazněji propojují. Konkurenceschopnost nelze oddělit od energetiky, dopravy, vzdělávání, dostupného bydlení, sociální stability ani bezpečnosti. Klimatické cíle nelze naplnit bez modernizace budov, energetických sítí, veřejné dopravy, vodního hospodářství a územního plánování. Hospodářský růst nemůže dlouhodobě pokračovat tam, kde chybějí zaměstnanci, školy, péče, dostupné bydlení nebo odpovídající technická infrastruktura. Také priority Evropské komise pro období 2024–2029 proto společně zahrnují udržitelnou prosperitu a konkurenceschopnost, obranu a bezpečnost, sociální spravedlnost, kvalitu života, potravinovou a vodní bezpečnost, demokracii a reformu evropského rozpočtu.

Právě v tomto novém evropském rámci je třeba plně si uvědomit nezastupitelnou roli měst a obcí. Evropské cíle se nenaplňují pouze přijetím evropského nařízení, národní strategie nebo zákona. Naplňují se až v konkrétním území – v ulicích, školách, domech, dopravních systémech, vodovodech, kanalizacích, energetických sítích, zdravotních a sociálních službách, veřejném prostoru a v každodenním kontaktu veřejné správy s občany.

Města a obce nejsou pouze konečnými příjemci evropských prostředků. Jsou vlastníky infrastruktury, zřizovateli škol a dalších organizací, poskytovateli veřejných služeb, pořizovateli územních plánů, správci veřejného prostoru, investory a dlouhodobými provozovateli výsledků veřejných investic. Především však jako jediné dokážou v konkrétním místě spojit jednotlivé sektorové politiky a posoudit jejich skutečnou proveditelnost.

Požadavek na plnohodnotné zapojení měst a obcí přitom není pouze požadavkem českých samospráv. Vychází ze samotné logiky evropských politik a z návrhů Evropské komise pro období 2028–2034. Komise navrhuje, aby evropské priority byly prostřednictvím národních a regionálních partnerských plánů převáděny do konkrétních, místně ukotvených opatření. Výslovně přitom zdůrazňuje partnerství, víceúrovňové řízení, zapojení územních autorit do přípravy i realizace plánů a cílená opatření pro města, venkovská území a další specifické typy regionů.

Také 9. zpráva Evropské komise o hospodářské, sociální a územní soudržnosti potvrzuje význam místně orientovaného přístupu. Upozorňuje, že hospodářská výkonnost a kvalita života se v jednotlivých regionech vyvíjejí rozdílně a že samotné tržní síly nedokážou zajistit rovnoměrné rozložení přínosů evropské integrace. Zpráva zdůrazňuje, že demografická změna vyžaduje reakci právě na úrovni regionů a měst – v územním plánování, dostupnosti veřejných služeb, vzdělávání, péči, bydlení a vytváření pracovních příležitostí.

Nové období proto musí znamenat také změnu způsobu, jakým o veřejných investicích přemýšlíme. Výchozí otázkou nemá být, kolik peněz je možné vyčerpat, ale jakého konkrétního výsledku má být dosaženo, kdo má k jeho dosažení pravomoc, kdo připraví investici, kdo zajistí její následný provoz a kdo ponese riziko nesplnění stanoveného cíle.

Na nutnost této změny dlouhodobě upozorňuje také Nejvyšší kontrolní úřad. Podle jeho zjištění se Česká republika naučila evropské prostředky čerpat, avšak podpora zůstává příliš roztříštěná a často směřuje do množství projektů bez dostatečného dlouhodobého nebo prorůstového účinku. EU report NKÚ 2025 konstatuje, že vysoká roztříštěnost podpory a její nedostatečné zaměření na strategické oblasti nepřinesly odpovídající efekt v podobě růstu konkurenceschopnosti, konvergence českých regionů a udržitelného hospodářského rozvoje. NKÚ proto požaduje užší zacílení prostředků, vyšší přidanou hodnotu, multiplikační účinek, jednodušší pravidla a průběžnou kontrolu skutečného naplňování cílů.

Právě města a obce mohou pomoci tuto změnu uskutečnit. Znají reálné potřeby území, demografický vývoj, kapacity sítí a veřejných služeb, vlastnické vztahy, provozní náklady i bariéry, které nelze zjistit pouze z centrálních statistik. Mohou včas upozornit, že výstavba bydlení bez škol, dopravy, vody a pracovních příležitostí nepovede k rozvoji, ale k novým problémům. Stejně tak dokážou propojit energetiku, dopravu, digitalizaci, bezpečnost, sociální oblast a ochranu životního prostředí do jednoho funkčního územního řešení.

Předkládaná publikace proto nevnímá sedmnáct priorit budoucího Národního a regionálního partnerského plánu jako sedmnáct oddělených dotačních kapitol. Ukazuje jejich hierarchii, vzájemnou podmíněnost a praktické vazby. Současně pojmenovává, kde spočívá nezastupitelná role měst a obcí, jak se doplňuje s odpovědností státu a jaké podmínky musejí být splněny, aby společné evropské a národní cíle bylo možné skutečně naplnit.

Naším cílem není žádat pro města a obce výsadní postavení. Požadujeme odpovědnost odpovídající jejich skutečným kompetencím a roli v území. Partnerství nemůže znamenat pouze možnost připomínkovat již hotový dokument. Musí zahrnovat společnou přípravu opatření, stanovení realistických milníků, rozdělení odpovědnosti, plánování finančních toků, hodnocení rizik, průběžné sledování výsledků i možnost plán včas upravit.

Budoucnost České republiky ani Evropské unie se nerozhodne pouze v Bruselu nebo na jednotlivých ministerstvech. Rozhodne se především v našich městech a obcích – tam, kde se evropské cíle mění v konkrétní investice, služby a skutečnou kvalitu života lidí.

Úspěch nového období se proto nesmí měřit pouze objemem vyčerpaných prostředků. Musí se měřit tím, zda s e díky nim naše města, obce a regiony staly životaschopnějšími, dostupnějšími, bezpečnějšími, konkurenceschopnějšími a odolnějšími místy pro život.

František Lukl
Předseda Svazu

Radka Vladyková
Výkonná ředitelka Svazu

OBSAH

Manažerské shrnutí 5

Hlavní cíl přípravy nrpp z pohledu měst a obcí 6

1. Nový rámec: povinnosti EU, státu a územních samospráv 7

1.1. Evropský rámec 7

1.2. Povinnosti České republiky 7

1.3. Subsidiarita jako pravidlo návrhu opatření 7

2. Průřezové požadavky MĚST A OBCÍ 8

3. Celková vize a hierarchie priorit 9

3.1. Základní řetězec vzájemných vazeb 9

3.2. Kde je nezastupitelná role měst a obcí 10

3.3. Jak se role obcí doplňuje se státem 10

4. Priority: společný evropský a český cíl a role obcí 11

5. Řízení, harmonogram a rozhodnutí potřebná nyní 28

5.1. Doporučená struktura řízení 28

5.2. Bezprostřední kroky 28

6. Otázky k dalšímu řešení 29

Matice provázanosti priorit a role obcí 30

Zdroje a poznámka k aktuálnosti 31

MANAŽERSKÉ SHRNUTÍ

Východisko publikace

Návrh evropského rámce spojuje investice a reformy do jediného plánu a váže platby na dosažení předem naceněných milníků a cílů. Rozhodující proto není pouze výběr priorit, ale to, zda jsou opatření proveditelná v území, mají určeného nositele, připravené projekty, financování provozu a ověřitelná data.

Evropská unie stanoví společné cíle, podmínky, minimální tematická soustředění a výkonnostní logiku. Česká republika musí převést tyto požadavky do uceleného NRPP, zvolit reformy a investice, nacenit je a doložit jejich proveditelnost. Města a obce v řadě oblastí vykonávají zákonné kompetence, vlastní infrastrukturu, zřizují organizace, pořizují územní plány, poskytují služby a rozhodují o konkrétních investicích. Je proto třeba spojit cíl, pravomoc, zdroj a odpovědnost na stejné úrovni.

Z doposud známých podkladů a průběhů vyjednávání vyplývá:

Partnerství není jednorázové připomínkování. Návrh nařízení požaduje vyvážené zastoupení místních a regionálních autorit, víceúrovňové řízení a přístup zdola nahoru při přípravě, implementaci i hodnocení plánu.

Milníky musejí vycházet z reálné dělby kompetencí. Obec nemůže nést finanční důsledky reformy, povolení, síťové kapacity nebo rozhodnutí orgánu, který neovládá.

Územní dimenze musí být součástí každé věcné kapitoly. Dopravní, energetické, sociální, školské, vodní a bytové problémy se řeší ve funkčních územích, nikoli pouze uvnitř resortních hranic.

Příprava projektů a kapacit musí začít před rokem 2028. Zkrácené pravidlo N+10 měsíců a platby za výsledek vyžadují připravený zásobník, data a řízení rizik.

Finanční nástroje nelze používat plošně. U veřejné infrastruktury a služeb bez dostatečného výnosu musí zůstat grantová složka a přiměřené národní spolufinancování.

HLAVNÍ CÍL PŘÍPRAVY NRPP Z POHLEDU MĚST A OBCÍ

Ustavit stálý politický a odborný mechanismus vláda–územní samosprávy pro přípravu, změny, implementaci a hodnocení NRPP; SMO ČR bude mít zastoupení ve všech věcně relevantních kapitolách.

Do konce roku 2026 společně vytvořit mapu kompetencí, odpovědností a finančních toků pro každé opatření a provést test dopadů reforem a milníků na obce.

Zahrnout do NRPP územní kapitoly a předvídatelný rámec pro města, obce, jejich spolupráci a společné územní projekty včetně přípravy a řízení strategií.

Zahájit program projektové přípravy a absorpční kapacity obcí nejpozději v roce 2027 a vytvořit společný zásobník projektů s ověřenou připraveností.

Dohodnout ochranu konečných příjemců před výpadkem evropské platby, který způsobil stát nebo jiný nositel reformy, a zachovat plynulé národní financování projektů.

1. NOVÝ RÁMEC: POVINNOSTI EU, STÁTU A ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁV

1.1. EVROPSKÝ RÁMEC

Podle návrhu nařízení COM(2025) 565 final vzniká jeden Evropský fond a jediný Národní a regionální partnerský plán zahrnující reformy, investice a další intervence. Plán má přispět ke všem specifickým cílům EU, reagovat na doporučení evropského semestru, Digitální dekádu, vnitrostátní plán v oblasti energetiky a klimatu, plán obnovy přírody a další rámce. Musí obsahovat popis opatření, harmonogram, milníky a cíle, odhad nákladů, odpovědné orgány, systém monitoringu a víceúrovňové řízení.

Návrh počítá s platbami podle dosažených výsledků, nikoli podle součtu způsobilých výdajů. Při nesplnění může dojít k neproplacení, pozastavení nebo korekci. Český podklad uvádí orientační alokaci 29,4 mld. EUR; minimálně 43 % má směřovat na klimatické a environmentální cíle, 14 % na sociální cíle a 7,3 mld. EUR do méně rozvinutých regionů. Čtvrtina alokace má zůstat flexibilní pro pozdější fáze. Jde o parametry návrhu, které se mohou v legislativním vyjednávání změnit.

1.2. POVINNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY

- Připravit ucelenou a vnitřně konzistentní agendu reforem a investic a předložit plán Evropské komisi včas; český harmonogram předpokládá formální předložení do konce ledna 2028.
- Zvolit realistická opatření, provést costing, určit milníky, cíle, odpovědné subjekty a zdroje ověření a zajistit jejich časové rozložení.
- Zajistit soulad s fiskálním rámcem, národními strategiemi a evropskými doporučeními a současně snížit hospodářské, sociální a územní rozdíly.
- Organizovat komplexní partnerství se zastoupením místních, regionálních, městských a venkovských autorit a zapojit je během celého cyklu plánu.
- Nastavit plynulé financování konečných příjemců i při přerušení či pozastavení evropských plateb a chránit finanční zájmy EU i veřejné rozpočty ČR.

1.3. SUBSIDIARITA JAKO PRAVIDLO NÁVRHU OPATŘENÍ

Subsidiarita zde neznamená pouhé přenesení úkolu na nižší úroveň. Znamená, že rozhodnutí má být učiněno co nejblíže občanovi tam, kde lze cíle účinněji dosáhnout, a že s úkolem musejí být spojeny pravomoci, data, odborná kapacita a financování. Pro NRPP z toho plyne následující test:

Otázka	Stát	Města a obce	Výstup do NRPP
Kdo má pravomoc?	Určí právní rámec a odstraní systémovou bariéru.	Rozhodne o místním řešení ve své působnosti.	Matice kompetencí a nositel každého milníku.
Kdo investici připraví?	Stanoví stabilní podmínky a financuje přípravu.	Připraví projekt, pozemky, povolení a provozní model.	Zásobník s ověřeným stupněm připravenosti.
Kdo nese provoz?	Zajistí systémové a mandatorní financování.	Spravuje majetek a poskytuje místní službu.	Víceletý provozní a personální plán.
Kdo dokládá výsledek?	Vytvoří jednotný datový a kontrolní rámec.	Dodá pouze data, která vznikají při výkonu činnosti.	Jeden indikátor, jeden zdroj, jedna odpovědnost.
Kdo nese riziko?	Nese riziko reformy a systémových rozhodnutí.	Nese riziko vlastního projektu v rozsahu své kontroly.	Smluvní rozdělení rizik a náhradní projektový zásobník.

2. PRŮŘEZOVÉ POŽADAVKY MĚST A OBCÍ

PARTNERSTVÍ A VÍCEÚROVŇOVÉ ŘÍZENÍ

Zastoupení obcí nesmí být omezeno na zaslání připomínek. Je třeba účast při návrhu kapitol, costingu, výběru ukazatelů, monitoringu, změnách plánu a hodnocení. Zastoupení má odpovídat územní úrovni a dopadu kapitoly.

ÚZEMNÍ DIMENZE A SPOLUPRÁCE OBCÍ

Každá věcná kapitola musí uvést dopad na typy území a způsob přímého zapojení měst, obcí, společenství obcí a dalších forem meziobecní spolupráce a integrovaných nástrojů rozvoje území ve funkčních územích.

STABILITA A PŘEDVÍDATELNOST

Základní podmínky, míra spolufinancování, způsobilé náklady a indikátory musí být známy s předstihem. Změny pravidel během přípravy a realizace musí mít přechodné období a nesmějí zpětně měnit ekonomiku projektu.

PROJEKTOVÁ PŘÍPRAVA A ADMINISTRATIVNÍ KAPACITA

Samostatně financovat studie, projektovou dokumentaci, povolení, majetkoprávní přípravu, veřejné zadávání, data a projektové řízení. U malých obcí podporovat sdílené týmy a standardizovaná řešení např. v rámci společenství obcí.

GRANTY, NÁVRATNÉ NÁSTROJE A SPOLUFINANCOVÁNÍ

Volba formy podpory se musí řídit schopností projektu vytvářet výnos. Vodní, školská, sociální, bezpečnostní a místní dopravní infrastruktura vyžaduje grantovou složku. Národní spolufinancování a RUD musejí zabránit tomu, aby úspěch plánu závisel na rozdílné likviditě obcí.

MILNÍKY, CÍLE A FINANČNÍ RIZIKO

Milníky dělit na ovladatelné části, stanovit toleranci a náhradní zásobník. Nespojovat obecní investici s nesouvisející reformou. Při systémovém pochybení státu musí pokračovat financování konečného příjemce.

JEDNOTNÁ DATA A KONTROLA

Používat registry a data, která již veřejná správa má. Zavést jedno zadání, jeden informační systém a koordinovanou kontrolu. Indikátory musejí měřit službu nebo výsledek, nikoli pouze administrativní úkon.

KOMPLEXNÍ PROJEKTY

Umožnit v jednom projektu řešit hlavní investici i nezbytné související části: sítě, veřejný prostor, energetiku, digitalizaci, bezpečnost, modrozelená opatření, vybavení a uvedení do provozu.

FUNKČNÍ ÚZEMÍ A MEZIOBECNÍ SPOLUPRÁCE

Podporovat investice s přínosem pro širší území a sdílené služby. Hodnocení nemá zvýhodňovat izolované projekty jen proto, že se snáze administrují.

PŘIPRAVENOST NA ZMĚNY

Flexibilní část alokace a revize plánu musí mít předem známý proces s účastí územních partnerů. Připravené náhradní projekty mají být udržovány v každé prioritě.

3. CELKOVÁ VIZE A HIERARCHIE PRIORIT

Vize NRPP pro území České republiky

Česká republika má být zemí životaschopných, dostupných a odolných měst a obcí, v nichž lidé mohou bydlet, pracovat, vzdělávat se a využívat základní služby v přiměřené vzdálenosti. Hospodářský rozvoj musí být podepřen bydlením, dopravou, technickou a digitální infrastrukturou a kapacitou škol, zdravotních a sociálních služeb. Investice mají současně respektovat přírodní limity území, snižovat energetickou závislost a posilovat bezpečnost. Stát stanoví pravidla, garantuje systémové reformy a strategickou infrastrukturu; města a obce propojují jednotlivé politiky v konkrétním místě a převádějí je do fungujících služeb a investic. Stát je silný jen tak, jak silné jsou jeho obce. Jen silné, dobře fungující a odolné samosprávy mohou být pevným základem bezpečného, funkčního a prosperujícího státu.

Sedmnáct priorit českého návrhu nelze chápat jako sedmnáct rovnocenných a oddělených dotačních oblastí. Jejich význam je hierarchický: některé představují cílový výsledek pro obyvatele a ekonomiku, jiné nezbytné předpoklady a další průřezové pojistky proveditelnosti. Doporučená hierarchie je následující:

Úroveň	Smysl	Zahrnuté priority
1. Cílový výsledek	Životaschopná území: dostupné bydlení, pracovní příležitosti, dostupné vzdělávání, péče, kultura a základní služby.	Bydlení; podnikání; vzdělávání a trh práce; sociální a zdravotní oblast; kultura a cestovní ruch.
2. Fyzické předpoklady	Infrastruktura, bez níž cílový výsledek nelze vytvořit ani udržet.	Doprava; energetika; voda, odpady a životní prostředí; digitální infrastruktura.
3. Zdroje budoucí prosperity	Schopnost území inovovat, vytvářet vyšší přidanou hodnotu a udržitelně využívat místní zdroje.	Výzkum a inovace; digitalizace podniků; zemědělství a rozvoj venkova; rybářství a akvakultura.
4. Odolnost a bezpečí	Ochrana lidí, služeb, sítí a institucí před krizemi, kybernetickými, bezpečnostními a migračními tlaky.	Odolnost a kyberbezpečnost; vnitřní bezpečnost; migrace a integrace; ochrana hranic.
5. Prováděcí základ	Kapacity, data, projektová příprava, financování, veřejné zadávání a řízení rizik, bez nichž žádná priorita nedosáhne milníků.	Implementace NRPP a absorpční kapacita na úrovni státu, měst a obcí.

3.1. ZÁKLADNÍ ŘETĚZEC VZÁJEMNÝCH VAZEB

- **Práce → bydlení:** Podpora pracovních příležitostí napříč celou republikou. Dostupné bydlení musí odpovídat rozmístění pracovních příležitostí nebo být spojeno s nimi přiměřenou dojezdovou vzdáleností a kapacitní veřejnou dopravou.
- **Bydlení → infrastruktura:** Novou bytovou výstavbu lze plánovat jen tam, kde je nebo bude kapacita vody, kanalizace, energie, komunikací, veřejné dopravy a digitálních sítí.
- **Bydlení → veřejné služby:** Růst obyvatel musí být současně promítnut do kapacity mateřských a základních škol, zdravotních a sociálních služeb, veřejného prostoru, kultury a sportu.
- **Služby a prostředí → pracovní síla:** Kvalitní školy, péče, bydlení, kultura, bezpečí a zdravé prostředí rozhodují o tom, zda území přitáhne a udrží zaměstnance, rodiny a podnikatele.
- **Lidé a inovace → produktivita:** Vzdělávání, výzkum, digitalizace a spolupráce podniků s územím zvyšují přidanou hodnotu, příjmy a schopnost financovat veřejné služby.
- **Klima, energie a bezpečnost → udržitelnost:** Každá investice musí být energeticky, klimaticky, provozně a bezpečnostně odolná; jinak vytváří budoucí náklady a ohrožuje dosažení výsledků.

3.2. KDE JE NEZASTUPITELNÁ ROLE MĚST A OBCÍ

Stát může stanovit národní cíle a přijmout reformy, ale pouze města a obce mohou v konkrétním území současně posoudit demografii, vlastnictví pozemků, územní plán, kapacitu sítí, dopravní vazby, školy, služby, veřejný prostor a přijatelnost projektu pro obyvatele. Jejich nezastupitelná role spočívá zejména v tom, že:

- spojují sektorové priority v jednom místě a odhalují konflikty dříve, než vznikne investice bez potřebných návazností;
- určují prostřednictvím územního plánování, pozemkové politiky a správy majetku reálné umístění a pořadí projektů;
- znají skutečnou poptávku obyvatel, dojížďkové vztahy, kapacitu veřejných služeb a provozní náklady;
- připravují a realizují významnou část investic a po jejich dokončení zajišťují každodenní provoz;
- koordinují místní aktéry a sousední obce tam, kde energetika, doprava, voda, odpady, školy, péče nebo bydlení přesahují jednu obec.

3.3. JAK SE ROLE OBCÍ DOPLŇUJE SE STÁTEM

Dělba rolí musí být komplementární. Stát odpovídá za stabilní legislativu, systémové reformy, národní financování, strategické sítě, standardy, data a vyjednávání s Evropskou komisí. Města a obce odpovídají za místní plánování, přípravu konkrétních projektů, koordinaci infrastruktury a služeb, realizaci a provoz v rozsahu svých kompetencí. Společně musejí stanovit realistické milníky, protože výsledků lze dosáhnout pouze spoluprací v rámci rozhodování všech úrovní společně.

Praktický test provázanosti – dostupné bydlení

Projekt dostupného bydlení má být do NRPP zařazen teprve tehdy, když je doloženo: (1) komu a jaké pracovní příležitosti nebo dopravně dostupná zaměstnání bude sloužit; (2) reálná dojezdová vzdálenost a kapacita veřejné dopravy; (3) kapacita škol, zdravotních a sociálních služeb; (4) napojení na vodu, kanalizaci, energii, komunikace a digitální sítě; (5) připravenost pozemku, povolení a veřejného prostoru; (6) dlouhodobý model správy a provozu; (7) dostupné energie a (8) funkční a modernizovaná teplárenská a plynárenská soustava. Stát zajišťuje právní a finanční rámec a strategické sítě, obec ověřuje a koordinuje všechny místní podmínky.

4. PRIORITY: SPOLEČNÝ EVROPSKÝ A ČESKÝ CÍL A ROLE OBCÍ

Následující kapitoly převádějí 17 priorit českého návrhu do jednacího formátu. Uvádějí cíle, konkrétní místní úkoly, nezbytné státní podmínky a vhodné ukazatele. Výčet je podkladem pro další costing a rozdělení odpovědnosti; nejde o konečný návrh alokací.

1. ADAPTACE NA ZMĚNU KLIMATU, ZDROJE A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Cíl EU	Účinné hospodaření s vodou, odpadními vodami a odpady; oběhové hospodářství; odolnost vůči změně klimatu; obnova přírody, biodiverzity, půdy a přírodních zdrojů; přírodě blízká řešení a kvalitní zastavěné prostředí.
Cíl ČR	Zvýšit kapacitu komunální a průmyslové cirkulární infrastruktury, zabezpečit vodohospodářskou infrastrukturu, snížit zranitelnost sídel a krajiny a naplnit závazky z klimatické, odpadové, vodní a přírodní legislativy.

NEZASTUPITELNÁ ROLE MĚST A OBCÍ

- Zpracovat územně konkrétní zásobníky projektů: vodovody, kanalizace a ČOV, oddílná kanalizace, retence a vsakování, protipovodňová ochrana, modrozelená infrastruktura, obnova zeleně, třídění, re-use a zpracování bioodpadu.
- Promítnout klimatická rizika do územních plánů, investičních plánů, správy majetku a krizového řízení; koordinovat řešení v povodích a funkčních územích přes hranice jednotlivých obcí.
- Nastavit veřejné zakázky a provoz tak, aby vytvářely odbyt pro recyklované materiály a měřitelné úspory vody, energie a primárních surovin.
- Zajistit majetkoprávní a povolovací připravenost, provozní model a dlouhodobou údržbu realizovaných opatření.

JAK SE ROLE MĚST A OBCÍ DOPLŇUJE S ROLÍ STÁTU

- Sladit národní plán obnovy přírody, adaptační, vodohospodářské a odpadové cíle s obecními kompetencemi a rozpočty; bez tohoto převodu zůstávají národní cíle pouze agregátem bez realizátora.
- Zachovat dotační podporu pro veřejnou infrastrukturu bez výnosového modelu; návratné nástroje používat pouze tam, kde existuje reálný peněžní tok.
- Umožnit komplexní projekty včetně souvisejících komunikací, přeložek sítí, projektové přípravy, výkupů a následné péče; odstranit limity znevýhodňující rozlehlé a řídce osídlené obce.
- Předem dohodnout datové zdroje a odpovědnost za indikátory tak, aby obce nevytvářely paralelní evidenci pro každý resort.

VAZBA NA OSTATNÍ PRIORITY

Vodní kapacita, bezpečí před povodněmi, kvalita půdy a nakládání s odpady určují, kde je možné stavět bydlení, rozvíjet podnikání a udržet veřejné služby. Opatření musí být spojena s energetikou, dopravou, územním plánováním, zemědělstvím a obnovou veřejných prostor.

VHODNÉ MILNÍKY A UKAZATELE

Počet obyvatel nově nebo bezpečně zásobených vodou a napojených na odpovídající čištění; objem zadržené nebo znovu využité vody; plocha adaptačních opatření; snížení směsného komunálního odpadu; kapacita třídění a recyklace; podíl recyklovaných materiálů ve veřejných investicích.

2. DOPRAVA

Cíl EU	Dokončení TEN-T, dekarbonizace, multimodalita, interoperabilita, bezpečnost a dostupnost odlehlých a hůře propojených oblastí; zelená a digitální transformace dopravy a duálně využitelná infrastruktura.
Cíl ČR	Dokončit páteřní síť, zvýšit kapacitu železnice a multimodální dopravy, snížit závislost na individuální automobilové dopravě, rozvíjet čistou mobilitu, ITS a bezpečnější dopravní systém.

NEZASTUPITELNÁ ROLE MĚST A OBCÍ

- Připravovat plány udržitelné městské a regionální mobility a na ně navázané balíčky veřejné dopravy, terminálů, P+R/P+G, zastávek, preferenčních opatření, chodníků a souvislých cyklistických tras.
- Koordinovat místní komunikace, obchvaty, parkování a dopravní obslužnost s kraji, státem a sousedními obcemi podle skutečných dojížďkových vztahů.
- Zajistit pozemky, povolení a návaznost sítí pro dobíjecí infrastrukturu, bezemisní veřejnou dopravu, vozovny a energetické zázemí.
- Sbírat a sdílet data o intenzitách, bezpečnosti, parkování a mobilitě; zavádět telematiku a preferenci veřejné dopravy.

JAK SE ROLE MĚST A OBCÍ DOPLŇUJE S ROLÍ STÁTU

- Uznat místní komunikace a městské uzly s nadmístní funkcí jako součást funkční dopravní sítě, nikoli je posuzovat pouze podle vlastnictví nebo třídy komunikace.
- Provázat investice státu, krajů a obcí v jednom harmonogramu; financovat i vyvolané obecní investice a poslední kilometr.
- Stanovit dosažitelné milníky s ohledem na délku povolování a majetkoprávní přípravy a oddělit odpovědnost obce od rozhodnutí jiných orgánů.
- Zajistit stabilní provozní rámec veřejné dopravy; evropské investice nesmějí vytvořit majetek bez dlouhodobě financovaného provozu.

VAZBA NA OSTATNÍ PRIORITY

Dostupná doprava propojuje bydlení s pracovními příležitostmi, školami, zdravotními a sociálními službami. Nové bydlení nebo podnikatelská zóna bez odpovídající veřejné dopravy a místních komunikací zvyšují kongesce a náklady obcí; dopravní investice proto musí vznikat současně s územním a ekonomickým rozvojem.

VHODNÉ MILNÍKY A UKAZATELE

Nové nebo modernizované kilometry tratí, místních komunikací, chodníků a cyklotras; počet bezpečnostních bodových opatření; kapacita přestupních uzlů a záchytných parkovišť; počet bezemisních vozidel a dobíjecích bodů; nárůst cest veřejnou a aktivní dopravou; snížení nehodovosti a kongescí.

Poznámky

3. ENERGETIKA

Cíl EU	Spravedlivý přechod k energetickým a klimatickým cílům 2030/2040/2050, čistá energie, účinnost, dekarbonizace, akumulace, inteligentní systémy, modernizované sítě a odolná kritická infrastruktura.
Cíl ČR	Snížit dovozní závislost, energetickou náročnost a emise; posílit decentralizaci, flexibilitu, akumulaci, kapacitu sítí, komunitní energetiku a odolnost veřejné správy.

NEZASTUPITELNÁ ROLE MĚST A OBCÍ

- Zavést energetický management a pasporty budov; připravit balíčky renovací škol, úřadů, sociálních zařízení, veřejného osvětlení, vodáren a ČOV; zajistit modernizaci teplárenské a plynárenské soustavy.
- Zakládat a rozvíjet energetická společenství, sdílení elektřiny, místní výrobu, akumulaci, flexibilitu a krizové záložní zdroje.
- Koordinovat projekty s distribučními soustavami, územním plánováním a ochranou veřejného prostoru; spojovat energetiku s dopravou a bydlením.
- Měřit skutečné úspory a výrobu a zajistit dlouhodobý provoz, servis a kybernetickou bezpečnost energetických systémů.

JAK SE ROLE MĚST A OBCÍ DOPLŇUJE S ROLÍ STÁTU

- Odstranit regulatorní a síťové bariéry komunitní energetiky, zveřejnit kapacity sítí a vytvořit standardní smluvní, datové a zadávací modely pro obce.
- Financovat komplexní renovace a systémovou integraci OZE, nikoli izolované technologie; uznat náklady na přípravu, řízení, měření a akumulaci.
- Zohlednit rozdílnou finanční kapacitu obcí a veřejnou službu; u škol, sociálních služeb a kritické infrastruktury zachovat grantovou složku.
- Nastavit agregované milníky tak, aby výpadek jednoho velkého projektu neohrozil celou národní platbu.

VAZBA NA OSTATNÍ PRIORITY

Energetická kapacita a cena ovlivňují bydlení, podnikání, školy, sociální služby, dopravu i vodohospodářství. Rozvoj OZE musí být propojen s kapacitou sítí, akumulací, renovacemi budov, čistou mobilitou, komunitní energetikou a krizovou odolností. Energeticky soběstačné obce, energetická společenství hrají zásadní roli v krizových situacích, jako je např. přerušení dodávek elektřiny při přírodních katastrofách, black-outu apod.

VHODNÉ MILNÍKY A UKAZATELE

Úspora konečné energie a emisí; renovovaná plocha veřejných budov; instalovaný výkon OZE a kapacita akumulace; počet energetických společenství a zapojených odběrných míst; počet objektů základních služeb se zajištěným nouzovým provozem.

Poznámky

4. VÝZKUM A INOVACE

Cíl EU	Posílit výzkum, vývoj, inovace a jejich šíření ve všech regionech se zohledněním strategií inteligentní specializace.
Cíl ČR	Posunout ČR od mírného inovátora k ekonomice s vyšší přidanou hodnotou, zlepšit transfer znalostí, komercializaci a spolupráci výzkumu s praxí.

NEZASTUPITELNÁ ROLE MĚST A OBCÍ

- Vytvářet živé laboratoře a testovací prostředí pro mobilitu, energetiku, klima, zdravotní a sociální služby, digitalizaci a veřejný prostor.
- Propojovat školy, univerzity, podniky, nemocnice a inovační centra v regionálních ekosystémech; poskytovat data a definovat veřejné výzvy, které mají inovace řešit.
- Využívat inovativní veřejné zadávání a předkomerční nákup tam, kde standardní řešení neexistuje.
- Zajistit přenos úspěšných pilotů mezi obcemi, aby podpora nekončila jednotlivým demonstračním projektem.

JAK SE ROLE MĚST A OBCÍ DOPLŇUJE S ROLÍ STÁTU

- Zařadit města a obce mezi způsobilé partnery inovačních projektů a uznat jejich roli prvního zákazníka a ověřovacího prostředí.
- Podpořit regionální transfer znalostí i mimo hlavní výzkumná centra a financovat škálování ověřených řešení.
- Zjednodušit pravidla duševního vlastnictví, státní podpory a inovativního zadávání pro veřejný sektor.
- Vyžadovat měřitelný společenský nebo hospodářský dopad, nikoli pouze počet publikací a pilotů.

VAZBA NA OSTATNÍ PRIORITY

Inovace se promítají do podnikání, veřejných služeb, energetiky, dopravy a adaptace jen tehdy, mají-li v území zákazníka, testovací prostředí a kvalifikované lidi. Města a obce propojují výzkumnou nabídku s konkrétními místními potřebami a umožňují škálování ověřených řešení.

VHODNÉ MILNÍKY A UKAZATELE

Počet společných projektů výzkumu, obcí a podniků; počet řešení ověřených v reálném provozu a následně rozšířených; soukromé spolufinancování; počet inovativních veřejných zakázek; regionální rozložení podpořených kapacit.

Poznámky

5. EGOVERNMENT A DIGITÁLNÍ INFRASTRUKTURA

Cíl EU	Digitální dekáda: bezpečné a inkluzivní digitální služby, konektivita, digitální dovednosti, důvěryhodná infrastruktura, využití dat a AI a odstranění digitální propasti.
Cíl ČR	Dokončit digitalizaci klíčových veřejných služeb, rozvíjet data governance a AI, digitalizovat obce a regiony a zvýšit dostupnost vysokokapacitních pevných i mobilních sítí.

NEZASTUPITELNÁ ROLE MĚST A OBCÍ

- Digitalizovat služby end-to-end, nikoli pouze formuláře; sjednotit identitu, platby, vyrozumění, spisovou službu a datové propojení s centrálními systémy.
- Zavést správu dat, katalogy, standardy kvality a odpovědnosti; bezpečně využívat automatizaci, AI, digitální dvojčata a chytré senzory.
- Mapovat bílá a šedá místa konektivity a koordinovat pokládku optiky s obecními investicemi a územním plánováním.
- Zajistit asistované digitální služby pro obyvatele ohrožené digitálním vyloučením.

JAK SE ROLE MĚST A OBCÍ DOPLŇUJE S ROLÍ STÁTU

- Poskytnout jednotnou architekturu, otevřená rozhraní, referenční řešení a sdílené služby použitelné i malými obcemi; nefinancovat další izolované systémy.
- Hradit nejen pořízení, ale i migraci dat, integraci, školení, bezpečnost a změnu procesů; stanovit dlouhodobý provozní model.
- Zajistit právní a technické podmínky pro bezpečné sdílení dat mezi státem a samosprávami.
- Hodnotit skutečné použití a zkrácení vyřízení, nikoli počet pořízených aplikací.

VAZBA NA OSTATNÍ PRIORITY

Digitální infrastruktura je základní sítí pro podnikání, vzdělávání, zdravotní a sociální služby, řízení dopravy, energetiky a bezpečnosti. Digitalizace bez konektivity, interoperabilních dat, kybernetické ochrany a asistence občanům nevytváří dostupnou veřejnou službu.

VHODNÉ MILNÍKY A UKAZATELE

Podíl plně digitálních služeb; počet transakcí dokončených bez návštěvy úřadu; čas a náklady na vyřízení; počet obcí napojených na sdílené služby; pokrytí gigabitovou infrastrukturou; počet uživatelů asistovaných služeb.

Poznámky

6. PODNIKÁNÍ A DIGITALIZACE PODNIKŮ

Cíl EU	Konkurenceschopná průmyslová základna, odolné dodavatelské řetězce, strategické a čisté technologie, digitalizace podniků a dostupnější tržní financování.
Cíl ČR	Zvýšit přidanou hodnotu, automatizaci, produktivitu a mezinárodní ambice českých firem, podpořit start-upy, scale-upy a regionální ekonomickou diverzifikaci.

NEZASTUPITELNÁ ROLE MĚST A OBCÍ

- Připravovat podnikatelské lokality, brownfieldy, technickou a digitální infrastrukturu a transparentní územní podmínky.
- Propojovat místní firmy se školami, výzkumem a službami zaměstnanosti; rozvíjet řemeslné, kreativní a inovační inkubátory.
- Digitalizovat místní podnikatelská rozhraní, povolovací a informační služby a využívat veřejné zakázky jako transparentní poptávku po inovacích.
- Podporovat podnikání žen, začínajících podnikatelů a ekonomickou diverzifikaci strukturálně postižených území.

JAK SE ROLE MĚST A OBCÍ DOPLŇUJE S ROLÍ STÁTU

- Provázat podporu podniků s investicemi do území, bydlení, mobility, školství a konektivity; samotná technologická dotace neodstraní místní bariéry růstu.
- Zajistit přístup MSP k poradenství, testovacím kapacitám a návratnému financování a současně zachovat granty pro veřejné předpoklady rozvoje.
- Umožnit regionálně diferencované nástroje a spolupráci více obcí v hospodářských zónách.
- Měřit růst produktivity, přidané hodnoty a kvalitních pracovních míst, nikoli pouze počet podpořených firem.

VAZBA NA OSTATNÍ PRIORITY

Pracovní příležitosti jsou jednou z hlavních podmínek dostupného bydlení a stability obyvatelstva. Firmy současně potřebují dopravní a technickou infrastrukturu, kvalifikované pracovníky, bydlení, školy, služby a kvalitní veřejný prostor; hospodářská podpora proto musí být plánována společně s rozvojem obcí.

VHODNÉ MILNÍKY A UKAZATELE

Revitalizovaná plocha podnikatelských brownfieldů; počet MSP využívajících digitální nebo inovační řešení; soukromé investice vyvolané podporou; nová pracovní místa s vyšší přidanou hodnotou; počet regionálních partnerství škol a firem.

Poznámky

7. KULTURA, CESTOVNÍ RUCH A BROWNFIELDY

Cíl EU	Územní soudržnost, atraktivita městských a venkovských oblastí, integrovaný místní rozvoj a řešení Nového evropského Bauhausu v zastavěném prostředí.
Cíl ČR	Využít kulturní dědictví, živou kulturu, cestovní ruch a brownfieldy pro dlouhodobý rozvoj regionů, obnovu center a diverzifikaci ekonomiky.

NEZASTUPITELNÁ ROLE MĚST A OBCÍ

- Připravovat integrované projekty spojující obnovu objektu nebo území s novou funkcí, veřejným prostorem, mobilitou, energetikou a místní ekonomikou.
- Zajistit udržitelný provoz kulturních, komunitních, sportovních a turistických zařízení, včetně víceúčelového využití a spolupráce širšího území.
- Řídit návštěvnost daty, chránit rezidentní funkce a rozvíjet infrastrukturu cestovního ruchu v návaznosti na dopravní a krajinné kapacity.
- Mapovat brownfieldy a připravit majetkoprávní, sanační a plánovací podmínky jejich nového využití.

JAK SE ROLE MĚST A OBCÍ DOPLŇUJE S ROLÍ STÁTU

- Umožnit financovat celý funkční celek včetně sanace, projektové přípravy, veřejného prostoru a doprovodné infrastruktury.
- Nediskriminovat památky a kulturní objekty jen podle formálního stupně ochrany; rozhodující má být veřejný přínos a udržitelná funkce.
- Podporovat společné projekty více obcí a přeshraniční či partnerskou spolupráci.
- Nastavit indikátory tak, aby nevedly k maximalizaci návštěvnosti bez ohledu na kapacitu území.

VAZBA NA OSTATNÍ PRIORITY

Obnova brownfieldů může současně přinést bydlení, podnikání, kulturu, služby i kvalitní veřejný prostor. Podmínkou je dopravní a technické napojení, energetická účinnost a udržitelný provoz; cestovní ruch musí respektovat kapacitu území a potřeby obyvatel.

VHODNÉ MILNÍKY A UKAZATELE

Plocha regenerovaných brownfieldů a obnoveného veřejného prostoru; počet objektů s novou udržitelnou funkcí; využití kulturních a volnočasových služeb; prodloužení pobytu návštěvníků; soukromé investice a pracovní místa vyvolané regenerací.

Poznámky

8. VZDĚLÁVÁNÍ A TRH PRÁCE

Cíl EU	Sociální soudržnost, rovné příležitosti, dovednosti pro zelenou a digitální transformaci, kvalitní zaměstnanost a dostupné veřejné služby.
Cíl ČR	Snížit závislost vzdělávacích výsledků na rodinném zázemí, řešit personální kapacity škol, rozvíjet STEAM a talenty, další vzdělávání, rovnost na trhu práce a kvalitní sportovní infrastrukturu.

NEZASTUPITELNÁ ROLE MĚST A OBCÍ

- Plánovat kapacity mateřských a základních škol podle demografie a spádových vztahů; koordinovat investice do škol, jídelen, družin, tělocvičen, hřišť a odborných učeben.
- Zajistit konektivitu, IT správu a bezpečné digitální prostředí; podporovat technické, přírodovědné, jazykové a praktické vzdělávání.
- Propojovat školy s místními zaměstnavateli, středními a vysokými školami; vytvářet centra sdílených dílen, kariérového poradenství a celoživotního učení.
- Rozvíjet dostupnou podporu psychologů, speciálních pedagogů, prevence rizikového chování a podpory nadání v rámci místních sítí služeb.

JAK SE ROLE MĚST A OBCÍ DOPLŇUJE S ROLÍ STÁTU

- Sladit investiční podporu se stabilním financováním personálu a provozu; nepořizovat infrastrukturu bez lidí a služeb.
- Uznat přirozená spádová území a meziobecní řešení, včetně dopravy dětí a sdílených odborných kapacit.
- Zajistit předvídatelné standardy školské infrastruktury, demografická data a dlouhodobé financování podpůrných profesí.
- Umožnit komplexní modernizaci budov včetně energetiky, bezpečnosti, venkovních prostor a vybavení.

VAZBA NA OSTATNÍ PRIORITY

Školy a dovednosti propojují bydlení, pracovní trh, inovace a sociální soudržnost. Růst bytové výstavby bez včasné kapacity škol a dopravy přenáší náklady na obce; hospodářské investice bez přípravy lidí naopak nenajdou pracovní sílu.

VHODNÉ MILNÍKY A UKAZATELE

Nová nebo modernizovaná kapacita škol a předškolních zařízení; dostupnost podpůrných profesí; podíl škol s kvalitní konektivitou a odbornými učebnami; účast v dalším vzdělávání; přechod absolventů do zaměstnání; využití sportovní infrastruktury.

Poznámky

9. SOCIÁLNÍ A ZDRAVOTNÍ OBLAST

Cíl EU	Naplnění Evropského pilíře sociálních práv, sociální začleňování, dostupné služby, zdraví, rovnost příležitostí a odolnost komunit.
Cíl ČR	Přizpůsobit síť služeb stárnutí populace, posílit komunitní a terénní péči, snížit regionální nerovnosti, chudobu a sociální vyloučení a zlepšit duševní zdraví a délku života ve zdraví.

NEZASTUPITELNÁ ROLE MĚST A OBCÍ

- Zpracovat místní a meziobecní plány kapacit sociálních, zdravotně-sociálních a preventivních služeb podle demografie a dostupnosti.
- Připravovat domovy se zvláštním režimem, domy s pečovatelskou službou, chráněné bydlení, denní centra, terénní a odlehčovací služby v návaznosti na bydlení a dopravu.
- Koordinovat obce, kraje, poskytovatele, praktické lékaře, školy a komunitu; rozvíjet case management a prevenci sociálního vyloučení, kriminality a osamělosti.
- Zajistit dostupnost a krizovou kontinuitu základních služeb včetně energetické, digitální a personální odolnosti zařízení.

JAK SE ROLE MĚST A OBCÍ DOPLŇUJE S ROLÍ STÁTU

- Před investicí garantovat víceleté provozní financování a personální standard; propojit zdravotní a sociální úhrady a kompetence.
- Nastavit cíle podle dostupnosti a výsledku pro člověka, ne pouze podle počtu lůžek nebo budov.
- Umožnit meziobecní a komunitní modely, které odpovídají funkčnímu území, a zohlednit vyšší náklady řídce osídlených oblastí.
- Financovat projektovou přípravu, transformaci služeb, digitalizaci a vzdělávání personálu společně s infrastrukturou.

VAZBA NA OSTATNÍ PRIORITY

Dostupnost péče závisí na bydlení, dopravě, personálu, digitálním připojení a energeticky odolných budovách. Stárnutí populace se musí promítnout do bytové politiky, plánování služeb, bezbariérového veřejného prostoru a místní mobility.

VHODNÉ MILNÍKY A UKAZATELE

Dostupnost služby v čase/dojezdové vzdálenosti; počet osob podpořených v domácím prostředí; nová kapacita komunitních a terénních služeb; snížení čekacích dob; počet obcí zapojených do společného plánování; personální stabilita služeb.

Poznámky

10. BYDLENÍ

Cíl EU	Sociální začleňování, územní soudržnost a dostupné kvalitní bydlení; využití investic, reforem a případně finančních nástrojů.
Cíl ČR	Zvýšit nabídku dostupného a sociálního bydlení a připravenost stavebních projektů; konsolidovat roztříštěné záměry a využít veřejné pozemky a brownfieldy.

NEZASTUPITELNÁ ROLE MĚST A OBCÍ

- Vytvořit místní strategii bydlení založenou na demografii, pracovních příležitostech, dojížďce a reálné poptávce; evidovat bytový fond, pozemky, brownfieldy a potřeby jednotlivých skupin obyvatel.
- Pomocí územního plánování a pozemkové politiky určit, kde lze bydlení skutečně rozvíjet s ohledem na kapacitu vodovodů, kanalizace, energií, komunikací, veřejné dopravy, škol, zdravotních a sociálních služeb.
- Připravovat výstavbu a rekonstrukce obecních bytů, konverze brownfieldů, bydlení pro seniory a klíčové profese a projekty sociálního bydlení s navazující podporou.
- Koordinovat investory a provozovatele sítí, zajistit pozemky, místní komunikace, veřejný prostor a občanskou vybavenost; nastavit transparentní přidělování, nájemní politiku, správu a prevenci ztráty bydlení.

JAK SE ROLE MĚST A OBCÍ DOPLŇUJE S ROLÍ STÁTU

- Stát vytváří stabilní právní a finanční rámec dostupného a obecního bydlení, podporuje pracovní příležitosti a strategickou dopravní infrastrukturu; obec určuje konkrétní umístění, rozsah a typ bydlení podle místních potřeb a únosnosti území.
- Podpořit přípravu pozemků, napojení na technickou a dopravní infrastrukturu a kapacitu veřejných služeb, nikoli jen samotné bytové jednotky; odstranit povolovací a majetkoprávní bariéry.
- Rozlišit dostupné, sociální, seniorské a studentské bydlení a stanovit realistické podmínky udržitelnosti.
- Dostupné bydlení neposuzovat izolovaně: podmínkou je přiměřená dojezdová vzdálenost k práci, dostatek pracovních příležitostí, kapacita škol a služeb a reálné napojení na vodu, kanalizaci, energie a digitální sítě.
- Zohlednit finanční kapacitu obcí a provoz sociální práce; nespojovat milník výstavby s reformou, kterou obec nemůže ovlivnit.

VAZBA NA OSTATNÍ PRIORITY

Bydlení je průsečíkem celého plánu, nikoli samostatnou stavební prioritou. Je dlouhodobě dostupné pouze tam, kde existují pracovní příležitosti nebo přiměřená dojezdová vzdálenost, kapacitní doprava, školy a služby, kvalitní veřejný prostor a možnost napojení na vodu, kanalizaci, energii a digitální sítě. Tyto podmínky v konkrétním místě zná a koordinuje obec; stát vytváří právní, finanční a strategický rámec.

VHODNÉ MILNÍKY A UKAZATELE

Počet dokončených nebo rekonstruovaných bytů podle typu; počet připravených projektů a zasíťovaných lokalit; doba přípravy a povolení; podíl využitých obecních bytů; počet domácností, které si bydlení udržely.

Poznámky

11. ODOLNOST A KYBERBEZPEČNOST

Cíl EU	Posílit bezpečnost a odolnost kritické infrastruktury, kybernetickou bezpečnost, prevenci a schopnost reakce na hrozby a krize.
Cíl ČR	Zvýšit připravenost státu, veřejné správy, obyvatel a komunit na mimořádné události, výpadky, hybridní a kybernetické hrozby.

NEZASTUPITELNÁ ROLE MĚST A OBCÍ

- Aktualizovat krizové a kontinuitní plány, mapovat kritické obecní služby a jejich závislosti na energii, vodě, datech a dodavatelích.
- Zavést řízení kybernetických rizik, segmentaci sítí, zálohy, monitoring, řízení přístupů a pravidelné školení zaměstnanců a organizací.
- Budovat varovné a komunikační systémy, záložní zdroje, nouzové zásobování, ukrytí a kapacity jednotek požární ochrany a městské policie.
- Provádět společná cvičení se sousedními obcemi, kraji, IZS a provozovateli kritické infrastruktury.

JAK SE ROLE MĚST A OBCÍ DOPLŇUJE S ROLÍ STÁTU

- Zajistit sdílené bezpečnostní služby, metodiky a centrální podporu dostupnou malým obcím; nekumulovat neslučitelné resortní standardy.
- Financovat počáteční investici i nezbytný provoz, servis, licence, testování a odborné kapacity.
- Vyjasnit odpovědnosti a informační toky mezi státem, kraji a obcemi při incidentu.
- Nastavit milníky podle dosažené úrovně odolnosti a ověřených schopností, nikoli jen nákupu techniky.

VAZBA NA OSTATNÍ PRIORITY

Odolnost je vlastností všech ostatních priorit: energetických a digitálních sítí, dopravy, vody, škol, zdravotních a sociálních služeb i bydlení. Každý investiční projekt má obsahovat kontinuitu provozu, kybernetickou ochranu a krizový scénář.

VHODNÉ MILNÍKY A UKAZATELE

Podíl obcí a organizací s ověřeným plánem kontinuity; počet kritických služeb se zálohováním; čas detekce a obnovy po incidentu; počet společných cvičení; pokrytí obyvatel varovným systémem; dosažená úroveň kybernetické zralosti.

Poznámky

12. VNITŘNÍ BEZPEČNOST

Cíl EU	Prevence a potírání trestné činnosti, terorismu a závažných hrozeb, výměna informací a posílení operačních kapacit vnitřní bezpečnosti.
Cíl ČR	Modernizovat bezpečnostní kapacity, informační systémy, prevenci kriminality a připravenost na nové typy hrozeb.

NEZASTUPITELNÁ ROLE MĚST A OBCÍ

- Zpracovat lokální analýzy rizik a plány prevence kriminality; koordinovat městskou policii, Policii ČR, školy, sociální služby a správce veřejného prostoru.
- Budovat kamerové a analytické systémy pouze s jasným účelem, pravidly ochrany dat, interoperabilitou a zajištěným provozem.
- Realizovat situační a sociální prevenci, bezpečné cesty, osvětlení a práci s rizikovými lokalitami.
- Sdílet ověřená data o incidentech a vyhodnocovat účinnost opatření.

JAK SE ROLE MĚST A OBCÍ DOPLŇUJE S ROLÍ STÁTU

- Zapojit samosprávy i v případě využití možné výjimky z partnerství pro bezpečnostní kapitoly všude, kde opatření dopadá do místních kompetencí.
- Zajistit technické standardy, bezpečný přístup k relevantním informacím a společné operační postupy.
- Propojit tvrdé investice s preventivní prací a personální kapacitou.
- Oddělit utajované bezpečnostní části od místních opatření tak, aby důvěrnost nebyla důvodem k vyloučení obcí z celé kapitoly.

VAZBA NA OSTATNÍ PRIORITY

Bezpečnost souvisí s kvalitou veřejného prostoru, osvětlením, dopravou, sociální prevencí, školami a digitálními systémy. Úspěch nevytvoří samotná technika; vyžaduje místní znalost, práci s komunitou a koordinaci státních a obecních složek.

VHODNÉ MILNÍKY A UKAZATELE

Vývoj kriminality a pocitu bezpečí v podpořených lokalitách; reakční doby; počet interoperabilních systémů; počet místních partnerství prevence; vyhodnocená účinnost situačních a sociálních opatření.

Poznámky

13. AZYL, MIGRACE A INTEGRACE

Cíl EU	Funkční azylový a migrační systém, legální migrace, návraty a účinná integrace s povinným zahrnutím místních a regionálních autorit do partnerství.
Cíl ČR	Zajistit kapacity přijímacího a integračního systému, koordinaci služeb a připravenost na změny migračních toků.

NEZASTUPITELNÁ ROLE MĚST A OBCÍ

- Koordinovat bydlení, školy, zdravotní a sociální služby, jazykové vzdělávání, zaměstnanost a komunitní práci na místní úrovni.
- Vytvářet místní integrační plány podle skutečného počtu osob a kapacit služeb, včetně krizových scénářů rychlého nárůstu.
- Podporovat sociální soudržnost, informovanost a prevenci konfliktů; spolupracovat s neziskovými organizacemi a zaměstnavateli.
- Poskytovat agregovaná data o kapacitách a potřebách při ochraně osobních údajů.

JAK SE ROLE MĚST A OBCÍ DOPLŇUJE S ROLÍ STÁTU

- Přenášet financování společně s úkolem a včas; průběžně kompenzovat doložené dopady na školy, bydlení a služby.
- Zřídit jednotný koordinační a datový mechanismus se samosprávami a zapojit je do tvorby, implementace i hodnocení kapitoly.
- Nastavit škálovatelné nástroje pro mimořádné situace a dlouhodobý integrační model.
- Rozlišovat krátkodobé přijetí, dlouhodobou integraci a návratovou politiku a přiřadit odpovědnosti.

VAZBA NA OSTATNÍ PRIORITY

Integrační kapacita vzniká v bydlení, školách, zdravotních a sociálních službách, dopravě a na trhu práce. Rozhodnutí státu o přijetí nebo rozmístění osob proto musí být předem spojeno s ověřením místních kapacit a současným financováním obcí.

VHODNÉ MILNÍKY A UKAZATELE

Dostupnost školních, jazykových, zdravotních a sociálních kapacit; podíl osob zapojených do vzdělávání a práce; doba poskytnutí podpory obci; počet místních integračních plánů; vývoj ukazatelů sociální soudržnosti.

Poznámky

14. OCHRANA HRANIC A VÍZOVÁ POLITIKA

Cíl EU	Integrovaná správa vnějších hranic, interoperabilní informační systémy, společná vízová politika a připravenost na bezpečnostní a migrační tlaky.
Cíl ČR	Udržet funkční schengenský rámec, modernizovat informační a operační kapacity a plnit závěry schengenských hodnocení.

NEZASTUPITELNÁ ROLE MĚST A OBCÍ

- V dotčených lokalitách plánovat dopady na dopravu, veřejný prostor, krizové ubytování a základní služby.
- Spolupracovat při krizové komunikaci a logistice, pokud opatření zasáhne území obce nebo její organizace.
- Zahrnout relevantní scénáře do místních krizových plánů, aniž by na obce byly přenášeny státní bezpečnostní kompetence.

JAK SE ROLE MĚST A OBCÍ DOPLŇUJE S ROLÍ STÁTU

- Přesně vymezit, které úkoly zůstávají výlučně státní a které vyžadují místní součinnost; k součinnosti připojit financování a informační podporu.
- Konzultovat územní dopady i při odůvodněné výjimce z obecného režimu partnerství.
- Zajistit interoperabilitu, ochranu dat a krizové postupy bez budování paralelních systémů na úrovni obcí.

VAZBA NA OSTATNÍ PRIORITY

Jde převážně o státní kompetenci, její územní dopady však mohou zasáhnout dopravu, ubytování, bezpečnost a základní služby konkrétních obcí. Proto je nutné propojit státní bezpečnostní plánování s místní krizovou připraveností.

VHODNÉ MILNÍKY A UKAZATELE

Splnění schengenských doporučení; dostupnost a interoperabilita systémů; doba reakce při mimořádné situaci; počet dotčených obcí s ověřeným koordinačním postupem.

Poznámky

15. SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA A ROZVOJ VENKOVA

Cíl EU	Příjmová stabilita a konkurenceschopnost zemědělců, potravinové zabezpečení, generační obměna, digitální a zelená transformace, ochrana přírody a podpora územních strategií včetně LEADER.
Cíl ČR	Zvýšit odolnost a produktivitu zemědělství, posílit zpracování potravin, adaptaci krajiny, znalostní systém a místní rozvoj venkova.

NEZASTUPITELNÁ ROLE MĚST A OBCÍ

- Prostřednictvím MAS a meziobecní spolupráce připravovat strategie vedené místní komunitou a projekty služeb, mobility, podnikání a veřejné infrastruktury.
- Koordinovat pozemkové úpravy, polní cesty, vodní a protierozní opatření, remízky a krajinné prvky s územním plánováním.
- Podporovat místní potravinové řetězce, trhy, školní stravování a zpracování při dodržení pravidel zadávání a hospodářské soutěže.
- Zapojit zemědělce, vlastníky půdy a obyvatele do dlouhodobé péče o krajinu a vody.

JAK SE ROLE MĚST A OBCÍ DOPLŇUJE S ROLÍ STÁTU

- Zachovat skutečný přístup zdola nahoru prostřednictvím měst, obcí a jejich spolupráce a vyčlenit přiměřenou finanční alokaci pro místní strategie.
- Sladit zemědělské, vodní, přírodní a regionální intervence tak, aby jeden projekt nemusel plnit protichůdná pravidla více resortů.
- Uznat obce a společenství obcí jako partnery územních opatření, nikoli pouze jako konzultované subjekty.
- Zajistit dlouhodobou údržbu krajinných opatření a měřit jejich funkci, ne jen realizovanou plochu.

VAZBA NA OSTATNÍ PRIORITY

Zemědělství ovlivňuje vodu, půdu, krajinu, místní ekonomiku, potravinové řetězce a atraktivitu venkovských obcí. Opatření musí navazovat na územní plány, pozemkové úpravy, adaptaci na klima, ochranu zdrojů a dostupnost venkovských služeb.

VHODNÉ MILNÍKY A UKAZATELE

Pokrytí venkovských oblastí místními strategiemi; počet společných projektů obcí a zemědělců; plocha funkčních protierozních a retenčních opatření; dostupnost základních služeb; podíl místní produkce v krátkých řetězcích.

Poznámky

16. SPOLEČNÁ RYBÁŘSKÁ POLITIKA

Cíl EU	Udržitelná, konkurenceschopná a odolná akvakultura a rybolov, silnější místní komunity, biologická rozmanitost a potravinové zabezpečení.
Cíl ČR	Stabilizovat sladkovodní akvakulturu, podpořit inovace a zpracování, řešit klimatická rizika, sedimenty a produkční i mimoprodukční funkce rybníků.

NEZASTUPITELNÁ ROLE MĚST A OBCÍ

- Koordinovat vodohospodářskou, retenční, rekreační, krajinotvornou a produkční funkci rybníků v územních a adaptačních plánech.
- Připravovat obnovu obecních vodních ploch, přístupovou infrastrukturu a opatření ke kvalitě vody ve spolupráci s vlastníky a hospodáři.
- Podporovat místní zpracování, prodej a vzdělávání a využít rybníkářství v cestovním ruchu bez poškození ekosystému.

JAK SE ROLE MĚST A OBCÍ DOPLŇUJE S ROLÍ STÁTU

- Umožnit kombinovat produkční a mimoprodukční přínosy a koordinovat financování s vodními, klimatickými a přírodními opatřeními.
- Stanovit pravidla pro sedimenty a povolování tak, aby nezablokovala obnovu rybníků.
- Zapojit dotčené obce do plánování zásahů s dopadem na vodní režim a rekreační funkci území.

VAZBA NA OSTATNÍ PRIORITY

Rybníky plní současně produkční, retenční, ekologickou a rekreační funkci. Projekty proto musí spojovat akvakulturu s vodním režimem, adaptací na klima, biodiverzitou, cestovním ruchem a územním rozvojem obcí.

VHODNÉ MILNÍKY A UKAZATELE

Obnovená vodní a produkční kapacita; počet rybníků se zlepšenou kvalitou vody a retenční funkcí; objem místního zpracování; počet integrovaných územních projektů.

Poznámky

17. IMPLEMENTACE NRPP A ABSORPČNÍ KAPACITA

Cíl EU	Posílit efektivitu veřejné správy a institucionální kapacitu veřejných orgánů a dalších aktérů na národní, regionální a místní úrovni.
Cíl ČR	Zajistit včasnou implementaci nového výkonnostního systému, kvalitní projektovou přípravu, veřejné zadávání, data, analytické kapacity, kompetence a využití AI.

NEZASTUPITELNÁ ROLE MĚST A OBCÍ

- Vytvořit víceleté zásobníky projektů se stupněm připravenosti, náklady, harmonogramem, povoleními, provozním modelem a příspěvkem k indikátorům.
- Sdružovat odborné kapacity prostřednictvím spolupráce měst a obcí, společenství obcí, dobrovolných svazků a dalších funkčních partnerství.
- Profesionalizovat projektové řízení, veřejné zadávání, správu dat, evaluaci a řízení rizik.
- Průběžně reportovat dosažitelnost cílů a včas eskalovat bariéry, které obec sama nemůže odstranit.

JAK SE ROLE MĚST A OBCÍ DOPLŇUJE S ROLÍ STÁTU

- Zahájit financování projektové přípravy a budování kapacit před rokem 2028; bez připravených projektů nelze splnit pravidlo N+10 měsíců.
- Zřídit jednotný informační systém a jeden datový tok; maximálně přebírat údaje z veřejných registrů a účetních systémů.
- Vytvořit standardní dokumentaci, vzorové zadání, nákladové databáze, poradenskou síť a průběžné školení dostupné i nejmenším obcím.
- Nastavit mechanismus změny milníků a projektového zásobníku a systém včasného varování; odpovědnost musí odpovídat reálné pravomoci.
- Pokrýt náklady příjemců při zpoždění nebo pozastavení plateb a respektovat povinnost státu pokračovat v platbách konečným příjemcům podle návrhu \čl. 22 odst. 2 písm. l).

VAZBA NA OSTATNÍ PRIORITY

Implementační kapacita není sedmnáctým odděleným tématem, ale podmínkou všech ostatních priorit. Společný projektový zásobník, připravenost, data, veřejné zadávání a řízení rizik propojují resortní cíle do uskutečnitelných investic v území.

VHODNÉ MILNÍKY A UKAZATELE

Počet připravených projektů a jejich finanční objem; podíl projektů zahájených včas; průměrná doba výběru a administrace; počet obcí využívajících sdílené kapacity; chybovost; podíl automaticky přebíraných dat; včasnost plnění milníků.

Poznámky

5. ŘÍZENÍ, HARMONOGRAM A ROZHODNUTÍ POTŘEBNÁ NYNÍ

5.1. DOPORUČENÁ STRUKTURA ŘÍZENÍ

Rada pro EU fondy: předseda vlády / pověřený člen vlády, klíčoví ministři, vrchní ředitelé, zástupci samospráv také do Rady pro EU fondy na vládní I pracovní úrovni, a to z důvodu v dokumentu popsané klíčové role samospráv v naplňování vládou stanovených strategických priorit ; rozhoduje spory mezi kapitolami, alokace a změny zásadních milníků.

Pracovní skupina NRPP: MMR, resorty, Úřad vlády, územní partneři; koordinace příprav NRPP, integrování výstupů přípravných platforem do širšího rámce, územní dimenze, spravuje jednotnou metodiku, harmonogram, costing, rizika a vztah s Evropskou komisí.

Rezortní platformy pro přípravu kapitol NRPP: odpovědný resort, obce a kraje dotčené kompetencemi, odborní partneři; připravují opatření, projektový zásobník, indikátory a finanční model.

Meziregionální poradní skupina: MMR, územní partneři, společenství obcí, dobrovolné svazky a další formy spolupráce; ověřují potřebnost, připravenost, provozní udržitelnost a územní návaznosti.

Nezávislá funkce včasného varování: sleduje pravděpodobnost nesplnění milníků, navrhuje náhradní projekty a eskaluje systémové bariéry.

Jasný a transparentní systém pravidel založený na ex-ante analýze, který umožní určit, jaký nástroj finanční podpory je pro jednotlivé typy opatření a investic nejvhodnější a zajistí jejich efektivní realizaci.

5.2. BEZPROSTŘEDNÍ KROKY

Termín	Výsledek
do října 2026	potvrdit zastoupení měst a obcí v řídicích a pracovních strukturách a schválit společný test subsidiarity
do prosince 2026	u každé priority dokončit mapu kompetencí, předběžný seznam opatření a reformních vazeb a identifikovat datové zdroje
1. pololetí 2027	ověřit zásobník projektů, náklady, harmonogram, kapacitu trhu a povolovací rizika; zahájit financování přípravy
2. pololetí 2027	dohodnout milníky, cíle, odpovědnosti, náhradní projekty a ochranu konečných příjemců; promítnout výsledky do SEA a neformálního dialogu s EK
od roku 2028	řídit implementaci společně, s čtvrtletním sledováním rizik a pravidelným politickým vyhodnocením

Poznámky

6. OTÁZKY K DALŠÍMU ŘEŠENÍ

1. Potvrdí vláda rovnocenné a stálé zastoupení měst a obcí při přípravě, implementaci, monitoringu a změnách každé kapitoly s místním dopadem?
2. Bude před schválením každého milníku povinně doložena kompetence nositele, jeho finanční a personální kapacita a dopad na obecní rozpočty?
3. Bude do NRPP zařazen samostatný program projektové přípravy a sdílených kapacit obcí spuštěný před rokem 2028?
4. Budou města, obce a jejich společné územní projekty přímo začleněny do jednotlivých kapitol s předvídatelným finančním rámcem?
5. Jak stát zajistí pokračování financování řádně realizovaného obecního projektu, pokud evropská platba nebude provedena kvůli nesplněné reformě nebo pochybení mimo kontrolu obce?
6. Jak bude zajištěno spolufinancování veřejné infrastruktury v obcích s nižší fiskální kapacitou, aby se územní rozdíly dále nezvyšovaly?

Poznámky

MATICE PROVÁZANOSTI PRIORIT A ROLE OBCÍ

NRP 2028 - 2034: PROVÁZANOST PRIORIT A ROLE OBCÍ

Matice ukazuje funkční závislost priorit. Pravý sloupec zvýrazňuje, kde obce plánují, investují, koordinují nebo provozují služby.

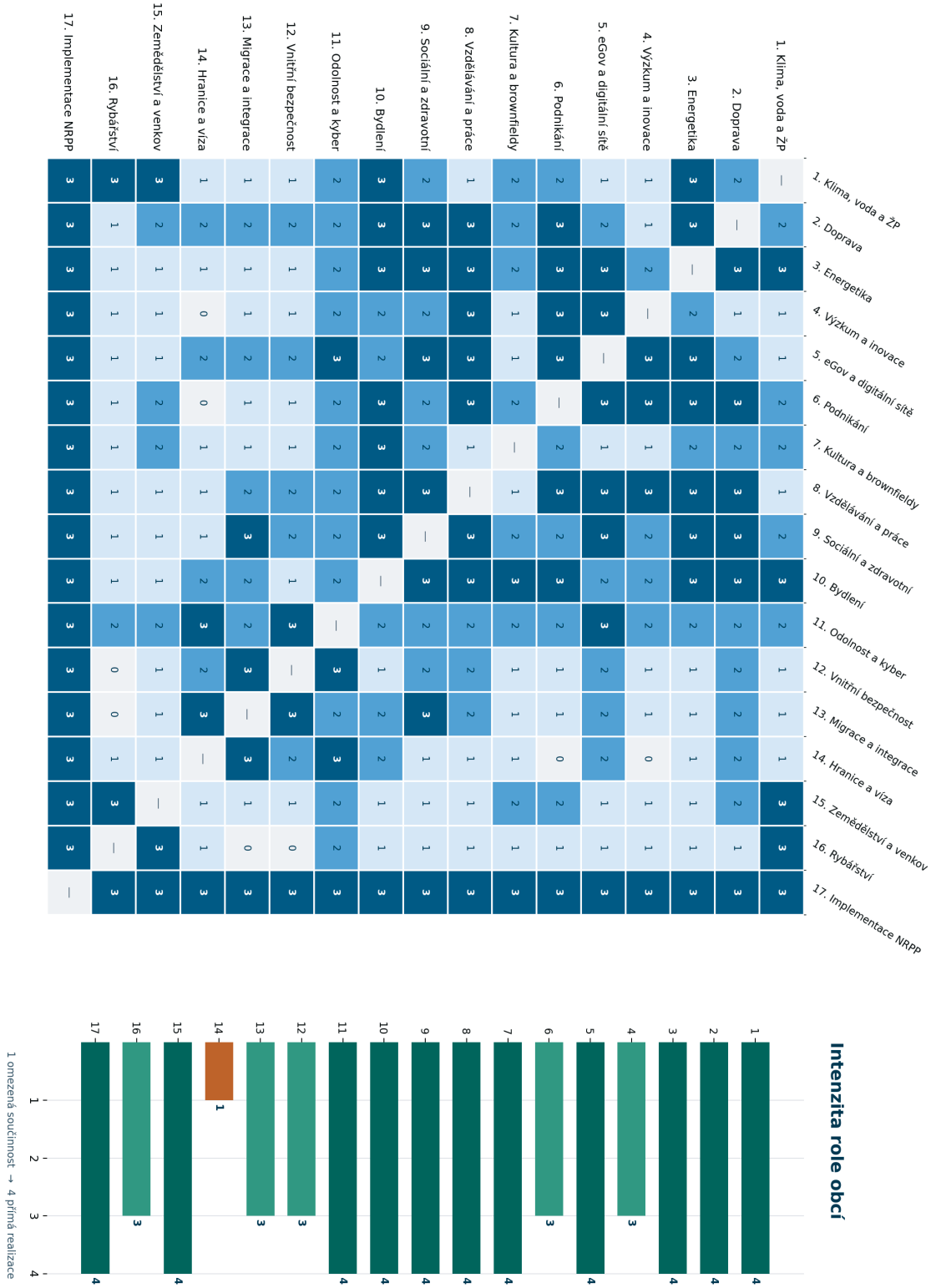

Pozn.: Skóre je analytické kódování vazeb popsaných v podkladu a funkčních závislostí nutných pro realizaci v území. Priorita 17 je prováděcím základem; priorita 11 průřezovou podmínkou odolnosti.

Národní a regionální partnerský plán ČR 2028–2034 – podklad SMO ČR, 20. 9. 2026

ZDROJE A POZNÁMKA K AKTUÁLNOSTI

MATERIÁL VYCHÁZÍ Z TĚCHTO PODKLADŮ:

- Evropská komise: návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Evropský fond pro hospodářskou, sociální a územní soudržnost, zemědělství a rozvoj venkova, rybolov a námořní oblast, prosperitu a bezpečnost, COM(2025) 565 final, 16. 7. 2025; zejména \čl. 2–3, 6, 21–22 a 74–77.
- Příprava Národního a regionálního partnerského plánu ČR pro období 2028–2034, srpen 2026, včetně příloh a výchozích strategických priorit.
- SMO ČR: Obsahové priority měst a obcí v dlouhodobém horizontu a v kontextu přípravy programového období 2028+.
- Evropská komise: A Competitiveness Compass for the EU, COM(2025) 30 final, 29. 1. 2025.
- Mario Draghi: The Future of European Competitiveness – A Competitiveness Strategy for Europe, 2024.
- Evropská komise: Ninth Report on Economic, Social and Territorial Cohesion, 2024.
- Nejvyšší kontrolní úřad: Zpráva o finančním řízení prostředků Evropské unie v ČR – EU report 2025, 2025.

Důležitá poznámka

Evropské nařízení je ve fázi návrhu a český materiál je přípravným podkladem. Číselné parametry, právní odkazy i harmonogram je třeba při každém dalším použití ověřit podle výsledku probíhajícího legislativního vyjednávání. Autoři dokumentu SMO ČR si jsou vědomi, že se jedná o živý materiál zpracovaný na základě vládou definovaných strategických priorit ČR pro podporu v programovém období 2028–2034, u kterého se dá předpokládat nutnost aktualizace v čase v reakci na aktuální situaci a výzvy.

ROLE MĚST A OBCÍ PŘI NAPLŇOVÁNÍ CÍLŮ EVROPSKÉ UNIE A ČESKÉ REPUBLIKY V LETECH 2028–2034

Autoři: Mgr. Radka Vladyková, Mgr. František Lukl, MPA
Vydavatel: Svaz měst a obcí České republiky
Místo a rok vydání: Praha, 2026
ISBN 978-80-88375-59-3

SVAZ MĚST A OBCÍ ČESKÉ REPUBLIKY